

השתלמות רכזי קריאה בהנאה – מפגש 2 בהנחיית ורד כרמל

מוזיקה מלווה סיפורים – רעיונות מעשיים לעבודה

🌱 מבוא: היכן נפגשות השפה והמוזיקה

- המוזיקה נוגעת במוח, רגש, גוף
- אוריינות שפתית – תבניות מקצב ומלודיה
- סיפור יוצא לדמיון – מוזיקה יוצרת דמיון
- אינטליגנציה שפתית – אינטליגנציה מוזיקלית
- סיפור ומוזיקה עוזרים לילדי הקשב בלמידה והרגעה

🌱 איפה אשלב את המוזיקה בתוך המפגש הסיפורי

אפשרות א' - לאחר סיפור העלילה

- כדי לא לעצור את הרצף
- למנוע הפרעות לילדי הקשב

אפשרות ב' - תוך כדי סיפור העלילה

- יוצר זמן ומותח את הפעילות עם הסיפור
- מתאים לפעילות בפעם השנייה ששומעים את הסיפור

איך ואיפה המוזיקה מתחברת

- לוקחים מוטיב אחד מתוך הסיפור ועליו מלבישים את המוזיקה והפעילות.
- מוצאים תבנית של הדמויות בסיפור ומתאימים לתבנית מוזיקלית פשוטה
- הילדים מבינים דרך ניגודים

סיפורים לדוגמה

אריה בספריה

כתב: מישל קנודסון

אייר: קווין הוקס

📖 תוכן הספר (בקצרה)

בספרייה שקטה מופיע יום אחד אריה.

להפתעת כולם, הוא מתנהג בדיוק לפי כללי הספרייה:

- הולך בשקט, לא שואג, יושב ומקשיב לסיפורים

הספרנית מאפשרת לו להישאר – כל עוד הוא שומר על הכללים.

יום אחד קורה משהו חריג: האריה שואג. לכאורה הוא מפר את הכלל החשוב ביותר.

אבל מתברר שהשאגה לא נבעה מחוסר משמעת – אלא מצורך לעזור.

הסיפור בודק:
מתי מותר לשבור כלל?
ומה חשוב יותר – הכלל או האדם?

מוטיב מוזיקלי:

1. האריה/ מתוך קרנבל החיות מאת: סנ סנס

<https://youtu.be/rE4CATvZ188>

מוזיקה תוכניתית על אריה. שומעים באופן ברור את הצעדים שלו, מתי הוא שואג ומתי מנפנף בזנב.

משחק: אסור לשאוג/לצעוק

הילדים גוזרים רעמה מנייר

- שומעים את המוזיקה פעם ראשונה ובכל פעם ששומעים את השאגה – מרימים את הרעמה ושואגים
- שומעים פעם שניה ומציגים בחדר אריה צועד בזהירות בספריה ואז -שואד
- ציור מוזיקלי: לצייר את השאגות תוך כדי האזנה למנגינה, אחכ לספור את מס השאגות

המשך הנחיית קבוצות

המורה שואלת את הילדים: למה האריה שאג במנגינה.

מי רוצה לספר משהו אחר שקרה ובגלל זה האריה נאלץ לשאוג

2. מארש תורכי מצארט.

<https://youtu.be/HMjQygwPl1c>

מבנה: א-ב-א.

חלק א קליל עם צילי סטקטו – הליכה על הקו או בפנים

חלק ב -נגינה עם הדגשות - קפיצות מחוץ לקו

משחק אסור לרוץ ולקפוץ: משחק גבולות

הליכה מסודרת בתוך הקווים (כמו בשצריך בספריה), קפיצות מחוץ לקו (בחוץ בגינה)

כללי המשחק:

- המורה תצייר על הרצפה בגיר או בסרט איזולירבנד ריבוע.
- אנחנו נשמע מה המוזיקה מבקשת מאיתנו. אם נשמע צילי הליכה, זה אומר שאנחנו הולכים על הקווים בהליכה שקטה על קצות אצבעות כמו שצריך בספריה.
- שנשמע הדגשות אז נקפוץ מחוץ לקווים כמו שמותר לקפוץ ולרוץ בחוץ.

העציץ הריק

כתיבה: דמי (Demi)

תרגום לעברית: אפרת בן צור

הקיסר מכריז שכל ילדי הממלכה יקבלו זרע.
מי שיצליח לגדל את הפרח היפה ביותר – יהיה הקיסר הבא.
כולם מצליחים, מטפחים, משקים, גוזמים.
רק פינג לא מצליח להנביט דבר – והוא מגיע עם עציץ ריק.

הזרעים היו מבושלים.

רק פינג היה כן.

הוא נבחר לקיסר.

הנושא המרכזי: יושרה, אמת פנימית, אומץ להיות שונה.

הספר מביא לנו ניגודים: פינג – מול כל הילדים שמתרוצצים ומצליחים לגדל צמח בעציץ

המוטיב המוזיקלי:

3. קטע מוזיקלי בסגנון הצ'א צ'א -
Kiss Me Honey Honey (Cha Cha)

<https://youtu.be/qnCJ9CtO2Y>

המנגינה מחולקת לשני חלקים שחוזרים.

חלק א – הילדים שותלים ומטפלים בעציץ

חלק ב – פינג יושב ומצפה שהעציץ יגדל.

4. קאמיל סן סנס-ריקוד מקברי (עד דקה 3.31)

<https://youtu.be/71fZhMXlGT4>

Camille Saint-Saëns - La danse macabre

התזמורת מנגנת בסטקטו בצלילים מהירים שהולכים ומתעצמים.

ואז יש משפט מעבר המנוגן בלגטו (צלילים מחוברים)

סטקטו = הילדים + מטפלים בצמחים

- לעדור
- להשקות
- לגזום
- לעשב

■ לגטו = פינג לבד

- המתנה
- מחשבות
- ספק
- אמת פנימית

זה לא רק מוזיקה — זה מבנה רגשי.

רוזלינדה

מאת: איריס ארגמן

איורים: נעלי רויד

לרוזלינדה המכשפה אין חברים. היא תמיד לבדה, יושבת על עץ וצופה על האנשים ברחוב. יום אחד חומק מכתב מהתיק של אהרן הדוור ומתעופף עד אליה. המכתב אינו מיועד לה, אבל דרכו יתחיל קשר, ובעקבותיו תתפתח חברות אמיצה עם אהרן הדוור, שכמו רוזלינדה, גם הוא רק רוצה שמישהו ישלח לו מכתב.

רוזלינדה, שהיא רגישה ומתבוננת, מוצאת לעצמה מקום שקט ובטוח על ענף של עץ, מעל העיר הסואנת. משם היא מתבוננת בעולם, חושבת, חולמת ומרגישה.

אהרון הדוור, על הקרקע, מתמיד וחי חיי שגרה לא מפסיק לחלק מכתבים, הוא יודע המון דברים אבל אין לו ממש חברים.

מוטיב מוזיקלי

גבוה – נמוך

הבדל בין אהרון הדוור ההולך והולך לעומת רוזלינדה שיושבת על בעץ ועפה כשרוצה

5. ריקוד סיני מתוך מפצח האגוזים / צייקובסקי

<https://youtu.be/IIA1xOFRYj0>

Tchaikovsky - Chinese Dance - The Nutcracker Suite

- הבדל בין אהרון הדוור ההולך והולך למטה על המדרכה לעומת רוזלינדה שיושבת על העץ ועפה כשרוצה
- נשחק עם כפית/מקלות/הקשות עם אגרופים - ומטפחת/שרוך/ נפנוף כף יד באוויר

6. מינואט בג מזור מאת באך

<https://youtu.be/85ftngQ7UaE>

Bach - Minuet in G Major (Notebook for Anna Magdalena Bach)

מנגינה קצרה מנוגנת בפסנתר, יש לה משפטים מוזיקליים פשוטים וברורים וקצב הליכה מתאים לילדים.

- שמיעה ראשונה – בסוף משפט נעביר מכתב דמיוני
- שמיעה שניה – בסוף משפט נעביר מעטפה לילד שעל ידינו
- שמיעה שלישית – משחק המכתב במרחב הכיתה

משחק: מסלול המכתב

הכנה

- מכתב אחד (מעטפה או דף מקופל)
- מוזיקה מתנגנת
- כל הילדים עומדים במקומות שונים בחדר
- המורה היא רוזלינדה

הוראות המשחק

1. המוזיקה מתחילה.
כל עוד יש מוזיקה – הילדים מעבירים את המכתב מאחד לשני לפי הקצב של המוזיקה, בשקט.
2. כשהמוזיקה עוצרת –
הילד שאצלו המכתב נשאר לעמוד במקום ומרים את המכתב.
3. כל שאר הילדים משנים מקום בחדר.
נוצר מסלול חדש למכתב.
4. המוזיקה מתחילה שוב –
והמכתב ממשיך במסלול החדש.

פתרון כיצד לשתף את כל הילדים

5. לרוזלינדה (שהיא המורה) יש כוח מיוחד:
אם היא רואה ילד שלא קיבל את המכתב הרבה זמן,
היא יכולה לעצור רגע ולהגיד:
"המכתב רוצה לעבור אליך".
6. במקרה כזה, רוזלינדה (המורה) בוחרת ילד,
והמכתב עובר אליו – גם אם זה לא לפי המסלול.

המשך המשחק: מה יש בתוך המכתב

1. המוזיקה מסתיימת.
 2. כל הילדים מתיישבים במעגל או במקומות שלהם.
 3. המכתב מונח באמצע המעגל.
- המורה (רוזלינדה) אומרת בשקט:
"המכתב עבר הרבה דרך. עכשיו הוא רוצה לדעת מה כותבים בו".

אפשרויות לשיח ועבודה רגשית עם הילדים

- הילדים מספרים למי הם רוצים לכתוב מכתב
- הילדים מספרים מה הם כותבים במכתב
- אפשרות לתת להם לצייר מכתבים ולתת לחברים

הגשם של סבא אהרן

כתב: מאיר שלו

אייר: יוסי אבולעפיה

הסיפור כתוב בהומור שמאפיין גם את הסופר וגם את המאייר, ומשלב דמיון פרוע עם וירטואוזיות שפתית.

יש בו **שלוש דמויות מרכזיות**, שכל אחת מיוחדת בדרכה:

סבא אהרון

גבוה, מספר סיפורים, לוקח הכול בקלות ותמיד מנצח.

הוא מינימום יוצא מטכ"ל — אם לא 8200.

לא מתרגש מקשיים, תמיד מוצא פתרון, ותמיד יוצא יבש מהמצב — גם תרתי משמע.

סבא נחום

אוהב לאכול, ולכן מנהל פרות.

אבל לא סתם פרות — הפרות שלו הכי טובות, הכי חזקות, והכי מהירות.

האוכל והחומריות לא מגבילים אותו — הם מקור כוח.

סבא יצחק

קטן ונמוך, אבל זה לא מפריע לו בכלל.

הוא מצליח בענק עם הארנבות — שהן ממש סוג של מעצמה ביטחונית.

הוא רוכב על ארנבת ומחזיק לה באוזניים. למה?

”כי ליפול מארנבת זה ממש בושה”.

שלושת הסבים יוצאים יחד **להציל את העולם**:

לשחרר את העננים הכלואים במערה שבהר הגבוה.

הפרות והארנבות עוזרות להם,

העננים משתחררים — ויורדת סערה גדולה.

סבא נחום וסבא יצחק נתקעים בגשם.

אבל סבא אהרון?

הוא רוכב על ענן, מספיק להוריד את הכביסה מהעץ ולהיכנס הביתה

מבלי להירטב אפילו.

למה?

כי הוא תמיד מנצח.

הסיפור מלא דמיון, הומור, הגזמה מודעת,

ומזמין משחק, תנועה ומוזיקה.

המוטיב המוזיקלי: חורף, גשם

7. מכונת הכתיבה/ לרוי אנדרסן

https://www.youtube.com/watch?v=t2wuNgwTsuA&ab_channel=LeroyAnderson-Topic

The Typewriter · Leroy Anderson

מבנה: א — ב — א

בכל סוף של משפט מוזיקלי יש צליל שעולה למעלה.

פעילות עם כפיות ומקצבי הגשם,

כאשר אנחנו מרימים את הטיפה/הכפית למעלה בסוף משפט יחד עם המוזיקה

8. סתם ביום חול

Never On Sunday · Percy Faith & His Orchestra

<https://youtu.be/8a0y9UyOIU>

סטקטו לגטו מאוד ברור

משחק עם צלחת ומלח

סטקטו – נקודות על המלח בצלחת

לגטו – עננים, מבואס

בהצלחה

@כל הזכויות שמורות: דעת-שילוב אמנויות

דעת-שילוב אמנויות, בהנהלת- ורד כרמל

ווצאפ משרד – 055-9979996

מנהלת הקורסים – נורית וייס-לוי: 054-8004945

www.DaatArt.co.il idaatart@gmail.com